

15.09.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
00102 Eduskunta

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana

HEL 2022-010841 T 03 00 00

Lain tavoite ja esitetyt keinot välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamiseksi

Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu välttämätön terveydenhuolto ja kotihoito työtaistelun aikana. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala pitää lain säätämistä käsillä olevassa tilanteessa välttämättömänä, ja yhtyy lakiesityksen tavoitteisiin. Lakiesitys turvaa asiakkaiden terveyttä ja henkeä ja antaa kunnille ja kuntayhtymille mahdollisuuden huolehtia lakisääteisistä tehtävistään.

Ehdotetussa luvussa kaksi säädettyä työntekijäjärjestön velvoitteiden ensisijaisuutta yksilökohtaisiin velvoitteisiin nähden on pidettävä onnistuneena sääntelyratkaisuna. On myös tärkeää, että esitetyt keinot ovat monipuolisia ja antavat mahdollisuuden järjestellä työtä myös muutoin kuin velvoittamalla työtaisteluun osallistuva työntekijä työhön. Käytettävien keinojen selkeä porrastaminen on kannatettavaa.

Vastuu välttämättömien ja kiireellisten palveluiden turvaamisesta on palveluiden järjestäjällä, joten järjestäjällä on tarpeen olla mahdollisuus viedä näkemyksensä tarvittavasta henkilöstöstä ja sen määrästä viime kädessä viranomaisen ratkaistavaksi.

Työtaistelutoimenpiteiden kohteena olevat toiminnot Helsingissä ja lakon vaikutukset

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustalan ammattijärjestö Tehy ja Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super antoivat Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan eteläistä kotihoitoyksikköä koskevan lakkovaroituksen 22. elokuuta ajalle 6.–9.9.2022.

15.09.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Työ- ja elinkeinoministeriö on siirtänyt valtakunnansovittelijan pyynnöstä lakkoa 14 päivällä eteenpäin. Neljän vuorokauden lakko alkaa aikaisintaan 20.9.2022.

Helsingin eteläinen kotihoito toimii Lauttasaassa, Töölössä, Viiskulmassa ja Vironniemessä. Kotihoidon asiakkaina alueella on noin 800 henkilöä, joista noin 350 asiakasta on arvioitu sellaisiksi, joilla on välttämättömiä kotikäyntejä 1–4 vuorokaudessa. Käyntejä tehdään klo 7–22.

Osa asiakkaista on täysin riippuvaisia kotihoidon palveluista. Heidän toimintakykynsä on heikko, he ovat muistisairaita ja he tarvitsevat runsaasti apua kaikissa päivittäisissä toimissaan, kuten ruokailussa, hygienian hoidossa ja liikkumisessa. Suurimmalla osalla hoitoon ja palveluun liittyy lisäksi aikakriittinen toistuva ja säännöllinen lääkehoito, haavahoitoja ja muita sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Suuri osa asiakkaista asuu yksin, eikä heillä ole omaisia tai läheisiä apunaan.

Alueen kotihoidossa työskentelee noin 150–170 lähi- ja sairaanhoitajaa sekä 10 esihenkilöä.

Lakon toteutuessa sillä on vakavia vaikutuksia kotihoidon asiakkaille. Olemme kutsuneet lakkovaroituksen antaneet liitot neuvotteluun lakkoajoista ja suojelutyöstä, mutta he ovat kieltäytyneet neuvottelemasta asiasta. Kun suojelutyötä ei anneta, niin vakavimmillaan hoitohenkilökunnan riittämättömyys voi vaarantaa asiakkaiden terveyden ja jopa hengen. Käytännössä nämä 800 asiakasta asuvat omissa kodeissaan, eikä heistä suurinta osaa ole mahdollisuutta siirtää mihinkään muualle saamaan hoitoa ja palveluja.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala tekee kaikkensa, että välttämättömät ja kiireelliset kotihoidon palvelut pystytään turvaamaan lakon aikana. Vaikuttavimmat varautumisen keinot ovat vuokratyövoiman käyttö ja osan paljon palveluja tarvitsevista asiakkaista ohjaaminen seniorikeskusten lyhytaikaishoidon paikoille. Mikäli vuokratyövoimaa ei saada tarvittavaa määrää tai sitä saadaan hyvin vähän, realistista on, että arviolta 200–300 ehdottoman välttämätöntä asiakaskäyntiä päivässä jää toteuttamatta.

Tällä hetkellä vuokratyövoiman saatavuus näyttää huonolta.

Haluamme korostaa, että lain ulottaminen kotihoidon palveluihin on välttämätöntä. On selvää, että lakia tarvitaan kaikissa palveluissa, missä asiakkaiden terveys on hyvin riippuvaista heitä hoitavista ammattilaisista. Terveiden vaarantuminen ei liity vain esimerkiksi tehosastoihin kohdistuviin työtaisteluihin. Yhteiskunnassa tulee olla keinot turvata ihmisten henki ja terveys, eikä välttämättömästä suojelu- tai hätätyöstä kieltäytyminen voi olla ilmoituksenvarainen asia.

15.09.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Muut huomiot lain sisällöstä

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala esittää harkittavaksi, että 3 §:ssä ehdotettu aikataulu sopimuksen syntymiselle tulisi esitetyn 5 vuorokauden sijasta olla 7 vuorokautta. Esimerkiksi Helsingissä työtaistelutoimet kohdistuvat hyvin laajaan joukkoon asiakkaita, joille pitää tehdä osin räätälöidyt suunnitelmat toimenpiteistä, joilla pyritään turvaamaan välttämätön kotihoito.

Kiinnitämme huomiota siihen, että hakemuksia asiakas- ja potilasturvatyöhön voidaan tehdä vasta työtaistelun käynnistyttyä, mikäli työntekijäjärjestö ei anna tietoja työtaistelutoimiin osallistuvista ennakollisesti. Työtaisteluun osallistuvat työntekijät voidaan todentaa vasta työtaistelutoimen käynnistyttyä, mikäli kyseessä ei ole (joukko)irtisanoutuminen. Siksi ehdotetun luvun kaksi toimet ja siihen liittyvä luvun viisi mahdollisuus antaa asiassa työntekijäjärjestöä koskeva määräys ovat myös tosiasiasa ensisijaisia, ja ainoa (kysymyksessä olevan lain) keino turvata välttämätöntä terveydenhuoltoa ja kotihoitoa ennakollisesti.

Asiakas- ja potilasturvatyöhön määrätyn korvausta olisi syytä täsmentää esitöissä, jotta siitä ei synny tulkintaepäselvyyksiä.

Ehdotamme lisäksi harkittavaksi, että uusia lainsäädäntötoimia voitaisiin käyttää yhdenvertaisesti myös tilanteessa, jossa työtaistelutoimet kohdistuisivat yksityisiin palveluntuottajiin. Helsingissä on etenkin tehostetussa palveluasumisessa runsaasti sekä kokonaan yksityisiä että kaupungille ostopalveluja tuottavia yksiköjä.

Esityksellä olisi vähintään samantasoisia itsenäisiä vaikutuksia kuntien ja kuntayhtymien työmäärään kuin aluehallintovirastoihin (hallituksen esityksen s. 32). Esityksen taloudelliset vaikutukset työtaistelutoimien kohteena oleviin kuntiin ja kuntayhtymiin tulisi näin ollen kuvata vastaavasti.

Lain tarpeellisuudesta

Työtaisteluoikeus on perustuslailla suojattu oikeus. Perusoikeudet eivät kuitenkaan ole ehdottomia, vaan niitä voidaan joutua rajoittamaan esimerkiksi eri perusoikeuksien ristiriitatilanteessa (kollisio). Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut, että työtaisteluoikeuden rajoittaminen on mahdollista, kunhan rajoitus on välttämätön ja oikeasuhtainen. Punnitessa oikeutta elämään ja terveyden suojaa työtaisteluoikeutta vastaan, on tällainen työtaisteluoikeuden tarkkarajainen rajoittaminen mahdollista hengen ja terveyden suojelemiseksi.

15.09.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala toteaa, että esitetty lainsäädäntö on tarpeellinen viimesijaisena vaihtoehtona, jos asiakkaiden henkeä ja terveyttä uhkaavaa työtaistelutoimea ei voida muilla keinoilla välttää.

Lisätiedot

Helena Venetvaara, palvelualueen johtaja, puhelin: 310 40546
helena.venetvaara(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

15.09.2022

Sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja

Juha Jolkkonen
sosiaali- ja terveystoimialan
toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

